

Sygn. akt II CSK 81/07

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Jan Górowski

w sprawie z powództwa W. D. i A. D.

przeciwko P. L. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.

obecnie P. L. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 27 czerwca 2007 r.,

skargi kasacyjnej powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 22 września 2006 r.,

oddala skargę kasacyjną oraz wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powodowie [...] – wspólnicy spółki cywilnej „F.” po sprecyzowaniu żądań pozwu wnosili o zasądzenie od pozwanej „P.” L. Spółki z o.o. solidarnie na swoją rzecz kwoty 147.746,18 zł z odsetkami od dnia 30 listopada 2005 r. oraz ustalenie, że nie mają obowiązku uiszczenia na rzecz pozwanej, niespłaconych dotąd rat leasingowych wynikających z umowy stron z dnia 29 czerwca 1998 r.

Na dochodzoną kwotę 147.746,18 zł składa się:

- 1) 22.479,30 zł – tytułem szkody w wyniku nieosiągnięcia celu, jakiemu służyć miała umowa. Powodowie po jej zakończeniu mieli zamiar wykupić maszyny, a w wyniku nienależytego wykonania umowy, do wykupu maszyn nie doszło. Wskazana kwota to przekazane pozwanej w 10 ratach kwoty tytułem ceny maszyn;
- 2) 59.000,00 zł – wartość maszyn, które powodowie zmuszeni byli nabyć wobec niemożności korzystania z maszyn stanowiących przedmiot leasingu z powodu ich wad;
- 3) 10.800,00 zł – koszt składowania maszyn, wynikający z przymusu pozostawienia ich u powodów, szkoda spowodowana poprzez pozbawienie możliwości wykorzystania do celów gospodarczych pełnej powierzchni lokalu użytkowego;
- 4) 5.931,00 zł – część wartości zakupionej folii i zniszczonej w wyniku wadliwego działania bobiniarki;
- 5) 49.535,46 zł – tytułem skapitalizowanych odsetek od roszczeń wskazanych w punktach 1-4 za czas ich wymagalności do dnia 29 listopada 2005 r.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 20 grudnia 2005 r. oddalił powództwo. Sąd ten poczynił następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 22 kwietnia 1998 r. powód A. D. zawarł z Z. M., prowadzącym Zakład „Z.” w Łodzi umowę o wykonanie zgrzewarki wartości 26.500 zł bobiniarki o wartości 21.500 zł.

W dniu 29 czerwca 1998 r. między pozwaną jako leasingodawcą, a powodami jako leasingobiorcami zawarta została umowa leasingu operacyjnego, obejmująca zgrzewarkę i bobiniarkę. Wartość umowy ustalona na kwotę 48.000,00 zł. W ogólnych warunkach umowy leasingu strony przewidziały, że leasingodawca przelewa na leasingobiorców swoje uprawnienia z tytułu gwarancji i rękojmi za wady przedmiotu leasingu z wyjątkiem prawa odstąpienia od umowy sprzedaży i roszczeń związanych z odstąpieniem. Leasingodawca może również rozwiązać umowę leasingu z zachowaniem 7-dniowego okresu wypowiedzenia, jeżeli leasingobiorca zalega z zapłatą opłat leasingowych, bądź innymi płatnościami na rzecz leasingodawcy więcej niż 14 dni. Przedmiot umowy, leasingu wydany został powodowi bez zastrzeżeń w dniu 20 lipca 1998 r.

W okresie gwarancji leasingobiorcy zgłaszali usterki obu maszyn, które były usunięte:

- 31 sierpnia 1998 r. – w bobiniarce brak odpowiedniego ustawienia i regulacji. Naprawę wykonano poprzez regulację ustawienia noży oraz wymianę i regulację sprzęgieł poślizgowych;
- 30 września 1998 r. – w bobiniarce wymieniono wałki łamiące na gumowe i dokonano regulacji skoków mimośrodów;
- 04 stycznia 1999 r. – zablokowanie bobiniarki. Naprawę wykonano poprzez wymianę listwy zębatej i łożysk dociskowych;
- 02 listopada 1998 r. – w zgrzewarce brak zgrzewu, wybijanie nadmiaru. Naprawę wykonano poprzez strojenie generatora i naprawę filtra anodowego; - 04 stycznia 1999 r. – w zgrzewarce brak wstępnego podgrzewania elektrody. Naprawę wykonano poprzez wymianę kostki przyłączeniowej i oczyszczenie styków stycznika.

W dniu 15 lutego 1999 r. powodowie zgłosili producentowi kolejną awarię zgrzewarki w postaci zaniku prądu siatkowego i niedogrzenia elektrody. Producent

nie dokonał naprawy i od 15 lutego 1999 r. powodowie nie korzystają z tego urządzenia. Producent odmawiając naprawy wskazał, że nie wykona jej jeśli powodowie nie zapłacą kosztów przyjazdu ekipy serwisowej. Wykonywane do tej pory naprawy nie są bowiem objęte gwarancją są to czynności związane z konserwacją i prawidłową eksploatacją zakupionych maszyn, które nabywca winien wykonywać we własnym zakresie.

Powodowie nie wystąpili do producenta w ramach realizacji uprawnień z tytułu gwarancji o wymianę bobiniarki i zgrzewarki na wolne od wad, ani też nie zgłosili, że korzystają z uprawnień z tytułu rękojmi. Pismem z dnia 3 marca 1999 r. powodowie zwrócili się natomiast do pozwanej, aby wystąpiła do producenta z żądaniem wymiany zgrzewarki na nową wskazując, że urządzenie to w krótkim czasie było kilkakrotnie naprawiane. Wcześniej z podobnym żądaniem wymiany na nową, a także przedłużenia gwarancji lub zwrotu pieniędzy na zakup, powodowie zwrócili się do pozwanej, co do bobiniarki.

Z chwilą przyjęcia wiadomości o problemach z maszynami pracownicy pozwanej podejmowali działania na rzecz doprowadzenia do spotkania stron z producentem maszyn celem wyjaśnienia problemów technicznych, których nie znali. Powodowie bowiem składali pisma bez załączników, nie przedstawili książek gwarancyjnych. Mimo odbycia trzech spotkań z producentem maszyn, o których terminie powodowie byli powiadomieni – w żadnym z nich nie uczestniczyli. Producent informował pozwaną, że naprawy spowodowane były błędną i wadliwą regulacją maszyn, a nie ich wadami konstrukcyjnymi. Podjął się dalszego naprawiania maszyn, ale odpłatnie.

Na przełomie kwietnia i maja powodowie zaprzestali płacenia rat leasingowych i nie wyrazili zgody na dalszą naprawę maszyn, żądając odstąpienia od umowy sprzedaży. W dniu 11 maja 1999 r. powodowie zwrócili się do pozwanej o rozwiązanie umowy z producentem maszyn, a kolejnymi pismami z 15 i 23 czerwca 1999 r. ponagłali o przyspieszenie rozwiązania tej umowy.

Od 15 lutego 1999 r. – daty zgłoszenia uszkodzenia zgrzewarki, powodowie nie używali obu maszyn i prowadzili korespondencję z pozwaną. W marcu 1999 r. powodowie zakupili inne maszyny tego samego rodzaju.

Pismem z dnia 15 lipca 1999 r. pozwana wypowiedziała powodom umowę leasingu z dniem 29 lipca 1999 r. na podstawie § 5 pkt 4 lit. a umowy wobec zaprzestania płacenia rat i wezwała do zapłaty zaległych rat w wysokości 53.987,84 zł wraz z odsetkami oraz do zwrotu przedmiotu leasingu. Powodowie natomiast w piśmie z dnia 27 lipca 1999 r. złożyli oświadczenie o odstąpieniu od umowy leasingu wobec bezskutecznego upływu terminu do złożenia przez pozwanego oświadczenia o odstąpieniu od umowy sprzedaży maszyn w związku z ich wadami oraz wezwali do zwrotu kwoty 29.834,00 zł z ustawowymi odsetkami jak również oświadczyli o skorzystaniu z prawa zatrzymania maszyn i urządzeń objętych umową leasingu.

W sierpniu 2004 r. oceny stanu technicznego bobiniarki i zgrzewarki dokonali rzeczoznawcy T. T. i K. D.. Stwierdzili, że zgrzewarka przez 6 miesięcy eksploatacji użytkowana była bardzo intensywnie, po 16 godzin na dobę i uszkodzenia wynikają z intensywnej eksploatacji. Jeśli chodzi o bobiniarkę, to wszystkie mechanizmy na biegu jałowym pracują prawidłowo, a więc jest ona sprawna technicznie, natomiast nie jest przystosowana do konfekcjonowania ciężkiej folii o grubości 0,15 mm, co jest do usunięcia poprzez wymianę lub modernizację urządzenia do odwijania folii.

Sąd Okręgowy uznał, że skoro powodowie przestali regulować opłaty leasingowe w kwietniu 1999 r., to pozwana zasadnie wypowiedziała umowę na podstawie § 5 pkt 4a ogólnych warunków umów. Oceniając skuteczność wypowiedzenia umowy przez powodów, Sąd Okręgowy wskazał, że zawarta przez strony umowa nie przewidywała prawa leasingobiorcy do jej wypowiedzenia. Prawo to przysługuje leasingobiorcy tylko w przypadku wskazanym w art. 491 k.c. tj. wówczas gdy zaistnieje zwłoka leasingodawcy w spełnieniu jego świadczenia w postaci sfinalizowania zakupu rzeczy i wydania ich leasingobiorcy do korzystania, co w rozpoznawanej sprawie nie miało miejsca. Wypowiedzenie zatem dokonane przez leasingobiorców w dniu 27 lipca 1999 r. jest nieskuteczne i nie wywołuje żadnych skutków prawnych.

Umowa mogła zostać zakończona przed terminem w zakresie leasingu bobiniarki i zgrzewarki, o ile leasingodawca skorzystałby z prawa odstąpienia od umowy sprzedaży tych urządzeń zawartej z producentem. Brak wszczęcia przez

leasingodawcę procedur odstąpienia od umowy może być traktowany jako nienależyte wykonanie umowy (art. 471 k.c.).

Leasingodawca przekazał na rzecz powodów prawa przysługujące mu z tytułu gwarancji i rękojmi z wyłączeniem praw odstąpienia od umowy. Konsekwencją tego jest, że akty strannosci pozwalające na skorzystanie z uprawnień z tytułu rękojmi obciążały powodów. W ocenie Sądu Okręgowego powodowie nie dochowali aktów staranności pozwalających pozwanemu na skorzystanie z prawa odstąpienia od umowy sprzedaży.

Powodowie odebrali maszyny bez zastrzeżeń. Producent – sprzedawca odmówił usunięcia kolejnej awarii bobiniarki zgłoszonej po dniu 15 lutego 1999 r. w ramach gwarancji uznając, że jest to uszkodzenie eksploatacyjne podobnie jak poprzednie, a nie wynikające z wady tkwiącej w rzeczy i obciążające producenta. Deklarował dalszą naprawę maszyny w ramach swojego serwisu, ale odpłatnie. Podobnie producent odniósł się do awarii zgrzewarki.

Powodowie nie podjęli działań w celu wskazania, że wady tkwiły w rzeczy sprzedanej ani też nie wystąpili do sprzedawcy o wymianę obu urządzeń na wolne od wad. Wymiany mogli żądać zarówno w ramach gwarancji jak i w ramach rękojmi, gdyż obie maszyny są rzeczami oznaczonymi co do gatunku (art. 531 § 1 k.c.). Zwrócili się do pozwanej, aby wystąpiła do sprzedawcy o przedłużenie gwarancji lub wymianę rzeczy na wolne od wad. Pozwana czynności tych nie mogła wykonać za powodów, gdyż skutecznie przekazała je na ich rzecz.

Powodowie chcąc, aby pozwana skorzystała z prawa odstąpienia od umowy sprzedaży, winni zbadać rzeczy w chwili stwierdzenia ich wad i niezwłocznie zawiadomić o tym sprzedawcę. Powodowie nie zbadali rzeczy po stwierdzeniu pierwszych wad, ani też po dniu 15 lutego 1999 r. kiedy sprzedawca odmówił naprawy w ramach gwarancji. Nie zawiadomili również sprzedawcy o tym, że stwierdzone wady zgłaszają w ramach uprawnień z tytułu rękojmi. Zgłaszając do pozwanej żądanie odstąpienia od umowy sprzedaży nie przedstawili żadnych dowodów pozwalających jej na skuteczne podjęcie tej czynności. Nie odpowiedzieli również na starania podejmowane przez pozwaną, w celu ustalenia przyczyn

wadliwości maszyn dających podstawę do odstąpienia od umowy sprzedaży. Mimo bowiem trzykrotnie umówionych przez pracowników pozwanej spotkań z producentem – sprzedawcą i powodami, nie zgłosili się na te spotkania. Pozwana zatem z przyczyn obciążających powodów, nie dysponowała aktami staranności pozwalającymi na rozwiązanie umowy sprzedaży bobiniarki i zgrzewarki.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy uznał, że powodowie nie wykazali nienależytego wykonania umowy przez pozwaną poprzez brak odstąpienia od umowy sprzedaży. Jeżeli powodowie nie wydali przedmiotu leasingu pozwanej czynili, to na własne ryzyko i nie mogą obecnie domagać się zapłaty za jego składowanie.

Sąd Okręgowy uznał również za niezasadne powództwo o ustalenie, że powodowie nie są zobowiązani do zapłaty pozostałych rat leasingowych wobec braku interesu prawnego w jego wytoczeniu (art. 189 k.p.c.). Między stronami toczy się sprawa o zapłatę zaległych rat leasingowych. Powodowie uważając, że nie są zobowiązani do uiszczenia tych rat mogą zarzut ten zgłosić w toczącym się już procesie i dowodzić jego zasadność.

Apelację powodów od powyższego wyroku Sąd Apelacyjny oddalił wyrokiem z dnia 22 września 2006 r. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego powodowie zrzucili naruszenie prawa materialnego art. 38 k.c., art. 61 k.c., art. 65 k.c., art. 353¹ k.c., art. 189 k.p.c., art. 355 § 2 k.c., art. 379 § 2 k.c., 395 § 2 k.c., art. 471 k.c., art. 488 k.c., art. 491 k.c., art. 560 k.c., art. 561 k.c., art. 577 k.c., art. 579 k.c., art. 580 k.c., art. 6 k.c. i art. 195 k.h. Zrzucili także naruszenie przepisów postępowania, co miało wpływ na wynik sprawy – art. 233 k.p.c., art. 227 –233 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., art. 278 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i w zw. z art. 379 k.p.c., art. 386 § 4 i § 6 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 386 § 6 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Po ostatecznym sprecyzowaniu żądania powodów obejmowały roszczenie o naprawienie szkody z tytułu nienależytego wykonania umowy leasingu przez pozwaną i roszczenie o ustalenie stosunku prawnego. Zatem powodowie powinni przede wszystkim wykazać nienależyte wykonanie zobowiązania przez pozwaną i szkodę tym spowodowaną (art. 471 k.c.) oraz interes prawny w ustaleniu (art. 189 k.p.c.).

Nienależytego wykonania zobowiązania przez pozwaną powodowie upatrywali w tym, że pozwana mimo ich żądania nie wystąpiła z roszczeniem z tytułu rękojmi wobec sprzedawcy maszyn objętych leasingiem.

Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Sąd Apelacyjny przyjął jako podstawę faktyczną swojego wyroku, że przedmiot umowy leasingu został wydany powodom bez ich zastrzeżeń. Powodowie nie zgłaszali ani sprzedawcy ani pozwanej wad wyleasingowanych maszyn. Nie występowali wobec sprzedawcy z roszczeniami z tytułu rękojmi, które im przysługiwały, w szczególności o dostarczenie zamiast rzeczy wadliwych rzeczy wolnych od wad. W dniu 11 maja 1999 r. powodowie zwrócili się do pozwanej o rozwiązanie umowy z producentem maszyn, ale nie wskazali wad w rozumieniu art. 556 § 1 k.c. zaś na umówione spotkania z przedstawicielami sprzedawcy nie stawiali się.

Przy powyższych ustaleniach faktycznych Sądu Apelacyjnego nie można uznać za trafne zarzutów skargi kasacyjnej co do naruszenia art. 471 k.c. i art. 560 k.c. przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. Wszystkie uprawnienia z rękojmi i gwarancji za wady przedmiotu leasingu, z wyjątkiem odstąpienia od umowy sprzedaży pozwana przeniosła na powodów. Przeniesienie tych uprawnień na powodów oznaczało zarazem, że mieli oni obowiązek – niezależnie od tego z jakich uprawnień korzystali lub mieli zamiar korzystać – zawiadomić sprzedawcę o wadzie (art. 563 § 1 k.c.). Zawiadomienie warunkowało korzystanie z jakichkolwiek uprawnień. Bierność powodów, brak zawiadomienia uniemożliwiły

skuteczne odstąpienie przez pozwaną od umowy sprzedaży. W tym stanie Sąd Apelacyjny trafnie uznał, że zaniechanie przez pozwaną złożenia oświadczenia woli o odstąpieniu od umowy sprzedaży nie stanowi uchybienia w wykonywaniu jej zobowiązania względem powodów.

Co do art. 491 k.c., to abstrahując od wątpliwości czy przepis ten w ogóle ma zastosowanie do umowy leasingu, wyrażony w skardze kasacyjnej pogląd, że nieodstąpienie leasingodawcy od umowy sprzedaży może być podstawą do odstąpienia przez leasingobiorcę od umowy leasingu, wydaje się za daleko idący. Niezależnie od tego, pozwanej – jak to już wyżej zostało powiedziane – nie można przypisać obowiązku złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy ze względu na brak aktów staranności przewidzianych w art. 563 § 1 k.c., ze strony powodów.

Jeżeli chodzi o zarzuty naruszenia art. 353¹ k.c., art. 395 § 2 k.c., art. 488 k.c., art. 561 k.c., art. 577 k.c., art. 579 k.c. i art. 580 k.c. przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, to zarzuty te są chybione, gdyż Sąd Apelacyjny ani nie dokonywał wykładni wymienionych przepisów, ani ich stosował.

Bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 189 k.p.c. Trudno nie zgodzić się ze stanowiskiem aprobowanym przez Sąd Apelacyjny, że brak interesu prawnego powodów w żądaniu ustalenia nieistnienia obowiązku zapłaty rat leasingowych, skoro o zasądzenie tych rat toczy się już inny proces, w którym mogą podnieść zarzut, że nie mają obowiązku zapłaty.

Stosownie do art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Dlatego zarzutów skargi kasacyjnej co do naruszenia art. 227 - 233 k.p.c. przez błędne ustalenia faktyczne na skutek pominięcia niektórych dowodów nie można uznać za dopuszczalne, podobnie jak zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i w zw. z art. 379 k.p.c. poprzez niewskazanie w pisemnym uzasadnieniu wyroku przyczyn dla których sąd pominął tę część opisu uzupełniającej biegłego T., w której stwierdził on, że „bobiniarka była wadliwa, a wada tkwiła w niej od momentu jej wyprodukowania.” Oceny dowodów dotyczy także zarzut naruszenia art. 278 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. poprzez ocenę sprawy bez wykorzystania wiadomości specjalnych.

Zarzut naruszenia art. 386 § 6 k.p.c. przez przyjęcie wbrew ocenie prawnej dokonanej przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 grudnia 2003 r., którą tą oceną prawną Sąd jest związany, że powodowie nie skorzystali z przysługujących im uprawnień z tytułu rękojmi i gwarancji, oparty jest na nieporozumieniu. Sąd Apelacyjny, niepotrzebnie zresztą, używa własnych niekodeksowych pojęć: pojęcia „wady wytwórcze” w znaczeniu wad, które istniały już w momencie sprzedaży i pojęcia „wady eksploatacyjne” na oznaczenie wad powstałych w wyniku eksploatacji rzeczy przez użytkownika. „Wady wytwórcze” – wedle nazewnictwa Sądu Apelacyjnego – mieszczą się w pojęciu wad w rozumieniu art. 556 § 1 k.c. Nie ma natomiast podstaw do przyjmowania odpowiedzialności z tytułu rękojmi za wady powstałe w wyniku eksploatacji rzeczy, nawet jeżeli przez pewien czas sprzedawca dokonywał w tym zakresie nieodpłatnych napraw. Otóż w powoływanym w skardze kasacyjnej wyroku z dnia 22 grudnia 2003 r. Sąd Apelacyjny wyraźnie powiedział, że powodowie nie wykazali czy wady miały charakter wytwórczy czy eksploatacyjny. Także przy ponownym rozpoznaniu sprawy powodowie nie wykazali, aby objęte leasingiem maszyny miały wady określone w art. 556 § 1 k.c. Nie można zgodzić się z zarzutem skargi kasacyjnej, że brak wykazania tej okoliczności przez powodów stanowi naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 386 § 4 i § 6 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.

Niezrozumiały jest zarzut naruszenia art. 65 k.c., 61 k.c., 38 k.c., 195 k.h. oraz art. 355 § 2 k.c. i 6 k.c. Z uzasadnienia zarzutu wynika, że skarżący kwestionują nie wykładnię oświadczenia woli pozwanej o odstąpieniu od umowy leasingu, ale sam fakt, że zostało złożone oświadczenie. Ustalenie istnienia ważnego oświadczenia woli jest kwestią faktu, a nie prawa. Zarzut jest więc niedopuszczalny z mocy art. 398³ § 3 k.p.c.

Za bezzasadny należy uznać zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. poprzez nierozpoznanie istoty sprawy w zakresie zgłoszonego w sprawie zarzutu niepodzielności wzajemnych świadczeń i wiążący się z tym zarzut naruszenia prawa materialnego – art. 379 § 2 k.c. Biorąc pod uwagę treść dochodzonych przez powodów roszczeń i poczynione przez Sądy meriti ustalenia faktyczne, kwestia podzielności bądź niepodzielności świadczeń w ramach umowy

stron nie tylko nie stanowi istoty sprawy, ale nie ma znaczenia dla jej rozstrzygnięcia.

Z powyższych względów na mocy art. 398¹⁴ k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.